

La troballa de Xavier Espluga sobre el Renaixement i Bernat d'Esplugues

Autor: Xavier Espluga

Data de publicació: 06-03-2023

En Xavier Espluga troba un manuscrit català en una biblioteca de Mòdena. Tot i que d'antuvi creia que hauria pertangut a la Biblioteca Reial de Nàpols, un dels bressols del Renaixement, al final descobreix que prové de la de l'escrivà i notari públic de la ciutat de Barcelona, Bernat d'Esplugues. Una troballa fantàstica que posa un graó més a la tasca de la recuperació els vincles esborrats del Renaixement italià amb Catalunya

Així ens arriba el Renaixement. Fa un temps en una biblioteca italiana vaig trobar aquest manuscrit amb les armes d'Aragó i la corona reial. Vaig pensar: 'Mira, un altre manuscrit de la Biblioteca Reial de Nàpols'. Doncs, no. El manuscrit, fet a Pàdua el 1420, presenta un proemi del florentí Guglielmo Tanagli, amic dels primers humanistes (Poggio Bracciolini, Bruni) que encarregà un còdex de Quintilià (el text sencer l'havia trobat Poggio a Suïssa el 1416: feia només quatre anys). Era una novetat absoluta.

Tanagli l'encarrega per a un estranger, 'amic' seu, de nom 'Bernardus Spluges', definit "orator" ('ambaixador', 'llegat') d'un príncep estranger, no mencionat. Algú havia dit que era un dignatari alemany, però les armes són les d'Aragó i el destinatari és ben conegut 'chez nous'.

Bernat d'Esplugues (+ 1433) fou escrivà i notari públic de la ciutat de Barcelona i ben conegut per la seva biblioteca. Un dels volums de l'inventari coincideix amb el nostre. Per tant, aquest manuscrit de Mòdena no ve de la biblioteca reial, sinó de la biblioteca d'En d'Esplugues.

Els tres escuts estaven destinats a les armes del Rei, de Tanagli (a la dreta) i d'En d'Esplugues (no pintades).

D'Esplugues, però, no va ser 'orator'. Tanagli no va entendre bé que el barceloní només era l'escrivà del braç reial a les Corts de Sant Cugat-Tortosa (1419-1420).

I aleshores, com es produeix el contacte? Com Tanagli coneix En d'Esplugues? Probablement, gràcies al seu germà, Joan d'Esplugues, que aleshores estudiava dret a Bolònia. Trobareu tota la història* (amb més detall) aquí. *El que no he pogut saber és com el manuscrit torna a Itàlia.

Xavier Espluga

Podeu veure el fil de tuitar original al següent enllaç:

<https://twitter.com/EsplugaXavier/status/1603652235069620225?s=20>